

Cooperatives, Department of Health and Social Policy) conduct intermittently social researches on specific questions. The projects are conducted, as a rule, by groups of professional people. In these groups the economists usually predominate, the others being agronomes, medical men, pedagogues, psychologists, lawyers, social workers — according to the project under consideration — but no sociologists, as such a profession up to now did not exist in the country.

The usual common defect of these projects is their one-sidedness from a professional point of view. In this respect an important innovation are the projects, done in the field of health and welfare, with the assistance of the School of Social Work in Zagreb. The most important was a survey of the conditions of working mothers all over the country. The survey was organized by the Department of Health and Social Policy of Croatia, with the participation of 20 different specialists and representatives of the various interested departments and institutions, under the guidance of the research Staff of the School of Social Work.

Dr E. A. Pusić

Nederlandse Sociologie van maand tot maand

ENIGE ASPECTEN VAN DE SOCIALE WIJKOPBOUW

DOOR PROF. G. H. I. ZEEGERS, DRS I. DE JONGE, DRS P. DE JONG,
PROF. DR SJ. GROENMAN

(In opdracht van de Min. van Maatsch. Werk, 1955)

Deze brochure is om tweeërlei redenen belangwekkend:

1. Qua inhoud

Het is zeer verheugend om al lezende te ontdekken, hoe de reeds lang intuïtief aangevoelde stelling, dat stedebouwkunde niet zo zeer een wetenschap van stenen dan wel van mensen is, in de afgelopen tien jaar zijn neerslag heeft gevonden in een verdiept theoretisch inzicht, een meer adequate terminologie en een reeks waardevolle praktijksuggesties.

Vooraf het derde van het drietal artikelen, dat van Prof. S. J. Groenman legt hiervan getuigenis af. In kort bestek wordt hier de spanning getekend tussen een versnelde sociale dynamiek, die een soepele vormgeving eist, en een steeds verderstrekkende eis tot stedebouwkundige planmatigheid, die de vormgeving tot ver in de toekomst vastlegt.

Daarnaast schildert het de discrepantie tussen een maatschappij-ontwikkeling, die dank zij de moderne verkeersmogelijkheden en de enorm gestegen horizontale mobiliteit gaat spotten met elke territoriale binding en een wijkgedachte, die een sociale herintegratie op ruimtelijk gebonden basis tracht te verwezenlijken. De op deze dialectische inzichten gegronde praktische adviezen over gedifferentieerde wijkopbouw, publiekrechtelijk bevoegde wijkraden en vormgeving van een wijkcentrum wekken

alleszins de indruk van een gezonde combinatie van het wenselijke en mogelijke.

Het artikel van Drs. P. de Jong munt daarnaast vooral uit door een levendige schildering van het buurtleven in de oudere wijken. Bij het overstappen naar de moderne wijk verdwijnt de sociologie er echter wat uit het gezicht achter boxen, balkons en trappenhuisen, om alleen op het laatste ogenblik in mystiek-filosofisch gewaad nog even op te duiken met de kreet "all real living is meeting".

Het artikel van Prof. G. H. L. Zeegers en Drs. I. de Jonge gaat eveneens uit van de behandeling van diverse wijktypen. Het is degelijk en systematisch, het minst inspirerend van de drie, maar toch wel zeer overtuigend in zijn beklemtoning van de prioriteit van het sociologisch element in de stedebouw.

2. Qua vorm

Uit alle drie artikelen proeft men de spanning tussen "planning" en "freedom", inderdaad het basisvraagstuk op dit terrein

Hoe logisch zou het dan ook geweest zijn, indien deze problematiek zijn uitdrukking had gevonden in de keuze van een drietal inleiders, die aangaande de juiste onderlinge verhouding van deze twee punten ieder een eigen mening hadden verkondigd.

In plaats daarvan vindt men nu in deze brochure een dieldeling volgens het zuilenprincipe. Ofschoon men zich levendig kan voorstellen welke beleidsbeginselen tot deze keuze geleid hebben, is deze studie tevens het bewijs, hoe zinloos in een dergelijk geval de opzet uit wetenschappelijk oogpunt is.

De drie artikelen bouwen niet op elkaar voort, bestrijden elkaar niet, vullen elkaar niet aan. Als enige vergelijkingsbasis fungeert eigenlijk de menselijke neiging om te gaan beoordelen, wie van de drie zijn verhandeling nu het aardigst in het vat gegoten heeft.

Een levensbeschouwelijk standpunt valt er echter uit de aard der materie voortvloeiend uit geen der artikelen te herkennen. Indien de leiders der wereldbeschouwelijke instituten dan ook hadden willen aantonen, hoe weinig zinvol de verzuiling op wetenschappelijk gebied kan zijn, hadden zij vrijwel geen betere demonstratie kunnen geven, dan in deze brochure is geschied.

P. Th.

BEDRIJFSLEVEN EN DEMOCRATIE

PROF. DR F. J. H. M. VAN DER VEN

H. E. Stanfert Kraese N.V. - Lelidn 1955

Het boek van Prof. Van der Ven geeft eigenlijk niet geheel wat de titel belooft. Niet alle actuele vraagstukken vallend onder het thema bedrijfsleven en democratie worden er in behandeld. Slechts datgene wat samenhangt met de invloed van de arbeiders in de bedrijven komt aan bod, terwijl tevens een hoofdstuk is gewijd aan het bredere verband van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Na een tweetal inleidende beschouwingen over de idee der democratie en de democratie in het bedrijfsleven,

volgen beschouwingen over het rechtskarakter der vakbeweging, de werkstaking, de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en medezeggenschap in de onderneming.

Het geheel is in een wat breedvoerige stijl geschreven en ademt tegenover bijv. de vakbeweging een milde geest, hoewel, vergissen wij ons niet, o.m. uit de keuze van onderwerpen een zekere vooringenomenheid blijkt.

Als bepalend beginsel voor de democratie ziet de auteur de eerbied voor de menselijke persoonlijkheid. Hij onderscheidt voorts mét Prof. Josephus Jitta een formele en een materiële vorm van democratie, die beide nauw verbonden zijn, maar waarvan laatstgenoemde toch de belangrijkste is. Formele democratie is dan de "orthodox" opgevatte wijze van "regeren door het volk", d.w.z. een regeringsstructuur, waarbij zelfbestuur over de gehele linie verwezenlijkt is, en materiële democratie is een "religieus en zedelijk ideaal" dat men door middel van erkenning der volksovereiniteit hoopt te verwezenlijken. De term "erkenning" is in dit verband vaag, terwijl naar onze smaak tevens de aard van het verband tussen formele en materiële democratie te weinig wordt uitgediept. Dat dit gevaar oplevert voor sterke relativering van de geldigheid der aan de formele (= organisatorische) structuur te stellen eisen, blijkt uit het hoofdstuk over de democratie in het bedrijfsleven. In dit verband een citaat: "De persoonlijke, menselijke als men wil, humanistische inhoud van dit beginsel (n.l. van dat der menselijke waardigheid), dat ik als het hedendaagse democratische beginsel beschouw, maar dat in wezen aan een oud en christelijk maatschappelijk denkbeeld is ontleend, behoort te worden gegoten in levensvormen, die naar hun aard tijdelijk zijn en slechts een betrekkelijke waarde bezitten. De opportuniteit in verband met het ontwikkelingsstadium, waarin de mensen en de menselijke verhoudingen op een gegeven moment verkeren, maar vooral ook de innerlijke doelmatigheid van die vormen zelf beslist over hun aanvaardbaarheid".

Aan de vakbeweging wordt door de schrijver, ook na de tot stand koming van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en van de bedrijfsraden een zelfstandige taak toebedacht, al zou hij haar, wegens haar van het juridische begrip "vereniging" afwijkende structuur, een aparte juridische fundering willen geven. Boeiend zijn de historische bijzonderheden over de werkstaking en de beschouwing over het stakingsrecht in verband met de C.A.O.'s en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Ook het hoofdstuk over publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is voor sociologen van belang, enerzijds omdat er uit blijkt hoezeer ook op dit gebied de wetgeving bepaalde in de maatschappij zelve gegroeide tendenties in wetten fixeert en algemene geldigheid verleent, anderzijds vanwege de reserve die de (katholieke) auteur tegenover de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie heeft: "Het reeds ver voortgeschreden proces der economische groepsvorming, waaraan de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in zekere zin een eindvorm poogt te geven, zal, bij verslappende aandacht voor de menselijkheid in de verhoudingen gemakkelijk kunnen leiden tot een formalisering der gemeenschap, tot een werkzaamheid van organen, instituten en bureaux voor doeleinden, die hen nauwelijks of niet meer als menselijke doeleinden voor ogen staan".

Bij de beschouwing over de medezeggenschap in de onderneming doet